

รายการวิทยุฟันทอล์ค

เรื่อง รากฟันเทียมคืออะไร ทำได้ไหม ทำแล้วจะเป็นอย่างไร ตอนที่ 2

ผู้เขียนบทความ อาจารย์ ทันตแพทย์หญิง ดร.รัตจิต ตัณฑเสน

การเตรียมตัวก่อนการรักษารากฟันเทียม

การวางแผนการรักษาผ่าตัดฝังรากเทียมอาจจำเป็นต้องร่วมกันประเมินโดยทันตแพทย์เฉพาะทางหลายสาขา เช่น ทันตแพทย์เฉพาะทางสาขาผ่าตัดช่องปากและขากรรไกร และทันตแพทย์เฉพาะทางสาขาทันตกรรมประดิษฐ์ เนื่องจากการรักษาด้วยรากฟันเทียมต้องทำการผ่าตัดอย่างน้อยหนึ่งครั้งและมากกว่าในบางกรณี การตรวจและวางแผนการรักษามีวิธีการดังต่อไปนี้

- การตรวจช่องปากและฟัน อาจจำเป็นต้องส่งตรวจภาพรังสีสามมิติเพิ่มเติม รวมทั้งแบบจำลองฟันและกระดูกสันเหงือก
- ทบทวนประวัติทางการแพทย์ กรุณาให้ประวัติโรคประจำตัวหรือยาที่ได้รับทั้งหมดให้ทันตแพทย์รับทราบ ในกรณีที่ท่านมีประวัติเกี่ยวกับลิ้นหัวใจ หรือเปลี่ยนข้อเทียม อาจจำเป็นต้องให้ยาปฏิชีวนะก่อนการรักษาในบางกรณี
- การวางแผนการรักษา เพื่อเตรียมในการรักษา รวมถึงปรึกษาร่วมกับผู้ป่วยในความคาดหวังของผลการรักษา และจำนวนและชนิดของรากฟันเทียมหรือฟันเทียมที่เลือกใช้ในการรักษา
- และที่สำคัญคือการเตรียมผู้ป่วยให้มีสุขอนามัยช่องปากที่ดีก่อนเข้ารับการรักษา

การฝังรากฟันเทียมมักมีกระบวนการหลายขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- ถอนฟันที่จำเป็นหรือไม่สามารถบูรณะได้
- เตรียมกระดูกสันเหงือก หรือเสริมกระดูกหากจำเป็นในบางกรณี
- ผ่าตัดฝังรากเทียม
- รอเวลาเพื่อการสมานของกระดูก
- การใส่เดือยรองรับครอบฟัน
- การใส่ครอบฟัน

กระบวนการรักษาทั้งหมดใช้เวลาหลายเดือนจนกว่าจะเสร็จสิ้นการรักษา โดยเวลาโดยส่วนมากเพื่อการรอการหายของแผลและการสมานของกระดูก ขึ้นกับกรณี หากมีการใช้กระบวนการรักษาเพิ่มเติมบางประเภทอาจจำเป็นต้องใช้เวลานานมากขึ้น

การปลูกกระดูกบริเวณขากรรไกร

ในกรณีที่กระดูกสันหลังเอียงบางเกินกว่ารองรับรากฟันเทียมได้ การผ่าตัดปลูกกระดูกเพื่อเสริมสันกระดูกก่อนผ่าตัดฝังรากเทียม เนื่องจากแรงจากการบดเคี้ยวเกินกว่ากระดูกรอบรากฟันเทียมรองรับได้ ซึ่งนำไปสู่การล้มเหลวของรากฟันเทียม และจำเป็นต้องผ่าตัดปลูกสันกระดูกเพื่อเสริมความแข็งแรงของกระดูกซึ่งรองรับรากฟันเทียม

ปัจจุบันวัสดุที่นำมาใช้เพื่อทดแทนกระดูกเพื่อใช้ในการผ่าตัดปลูกกระดูก มีหลากหลายทางเลือก เช่น ใช้กระดูกจากตำแหน่งอื่นของร่างกาย หรือใช้กระดูกเทียมสังเคราะห์ โดยผู้ป่วยจำเป็นต้องปรึกษาหารือผู้ป่วยร่วมกันกับทันตแพทย์ผู้ให้การรักษา

กระดูกที่ได้รับการปลูกเพื่อเสริมสร้างกระดูกเพื่อรองรับรากเทียมอาจใช้เวลาหลายเดือน แต่ในบางกรณีหากมีความจำเป็นต้องเสริมกระดูกปริมาณไม่มาก สามารถทำพร้อมกับการผ่าตัดฝังรากเทียมได้

การผ่าตัดฝังรากเทียม

ในระหว่างการผ่าตัดฝังรากเทียม ทันตแพทย์ทำการกรีดเปิดเหงือกเพื่อเข้าถึงกระดูก หลังจากนั้นทำการเจาะรูสำหรับรากเทียมในตำแหน่งที่ได้วางแผนไว้ เพื่อที่จะได้ทำการฝังรากเทียมโลหะเพื่อทดแทนรากฟันที่สูญเสีย ในขั้นตอนนี้จะยังมีช่องว่างระหว่างฟันหลังการผ่าตัด แต่อย่างไรก็ตามการใช้ฟันเทียมถอดได้เพื่อทดแทนฟันในระหว่างที่รอการสมานของกระดูก

ระยะเวลาการสมานของกระดูก

เมื่อรากฟันเทียมโลหะถูกฝังในกระดูกขากรรไกร กระบวนการสมานระหว่างกระดูกและรากเทียมจะเริ่มขึ้น ในกระบวนการนี้ กระดูกขากรรไกรจะเจริญเข้ากับยึดติดกับผิวรากฟันเทียม กระบวนการนี้ใช้เวลาประมาณ 2-3 เดือน เพื่อสร้างฐานรากเพื่อรองรับฟันเทียม เช่นเดียวกับรากฟันธรรมชาติ

การใส่เดือยรองรับครอบฟัน

เมื่อกระบวนการสมานของกระดูกและรากฟันเทียมสมบูรณ์ ทันตแพทย์จะทำการรักษาลำดับถัดไปโดยการใส่เดือยรองรับครอบฟัน คือ ชิ้นส่วนสำหรับประกอบครอบฟันและรากฟันเทียมซึ่งถูกฝังในกระดูกเข้าด้วยกัน ขั้นตอนสามารถทำได้ภายใต้การฉีดยาชาเฉพาะที่ในคลินิกทันตกรรม

ขั้นตอนการใส่เดือยรองรับครอบฟัน

- ทันตแพทย์ทำการเปิดเหงือกเพื่อเข้าถึงรากฟันเทียมที่ได้ฝังไว้
- ยึดเดือยรองรับรากฟันเข้ากับรากฟันเทียม
- เย็บปิดเหงือกบริเวณรอบรากฟันเทียม โดยระดับของเหงือกจะอยู่ต่ำกว่าของเดือยรองรับรากฟันเทียม

หลังการทำการผ่าตัด

หลังการทำการผ่าตัดรากฟันเทียม ผู้ป่วยอาจรู้สึกไม่สบายจากการผ่าตัดได้ ดังต่อไปนี้

- บวมบริเวณเหงือกและใบหน้า
- ฟกช้ำบริเวณผิวหนังและเหงือก
- ปวดแผลที่ทำการผ่าตัด
- มีเลือดไหลเล็กน้อย

ผู้ป่วยจะได้รับการจ่ายยาปฏิชีวนะ และยาระงับปวด หลังจากผ่าตัดฝังรากเทียม หากมีอาการบวม หรือปวดหลังผ่าตัดและอาการไม่ดีขึ้น กรุณาติดต่อทันตแพทย์ ภายหลังจากการทำการผ่าตัด ผู้ป่วยอาจจำเป็นต้องรับประทานอาหารอ่อน โดยส่วนใหญ่ทันตแพทย์ใช้ไหมเย็บที่สามารถละลายได้เอง หรืออาจจำเป็นต้องตัดไหม หากไม่ได้ใช้ไหมเย็บที่สามารถละลายได้

การดูแลรักษารากฟันเทียมและฟันธรรมชาติ

- ทำความสะอาดช่องปาก เช่นเดียวกับฟันธรรมชาติ การรักษาความสะอาดฟันเทียมและเหงือก แปรงสีฟันสำหรับซอกฟัน จะช่วยกำจัดเศษอาหารและคราบจุลินทรีย์รอบฟัน เหงือกและรากฟันเทียม
- พบทันตแพทย์สม่ำเสมอ เพื่อตรวจฟัน และสถานะของรากฟันเทียม
- หลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง การเคี้ยวอาหารที่มีความแข็ง เช่น น้ำแข็งหรือกระดูกอ่อน ซึ่งสามารถทำให้ครอบฟันแตกหัก หลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่หรือน้ำชา กาแฟซึ่งจะก่อให้เกิดคราบ และหากมีพฤติกรรมขบเคี้ยวฟัน หรือนอนกัดฟัน ควรไปพบทันตแพทย์เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะดังกล่าว

ผลการรักษา

การรักษารากฟันเทียมโดยมากประสบความสำเร็จ แต่ทว่าในบางกรณีกระดูกอาจล้มเหลวในการสมานกับรากฟันเทียม เช่น ในผู้ป่วยที่สูบบุหรี่ มักพบล้มเหลวของกระดูกรากฟันเทียม และภาวะแทรกซ้อนได้มากขึ้น หากรากฟันเทียมไม่สามารถยึดกับกระดูกได้ จำเป็นต้องนำรากฟันเทียมออก ทำความสะอาดกระดูก และทำการผ่าตัดใหม่โดยรอบประมาณ 3 เดือน

ทั้งนี้ สามารถรับคำปรึกษาเพื่อฝังรากเทียมได้ที่ โรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร โดยสามารถรับการรักษาได้ทั้งนิสิตปริญญาโท และอาจารย์ทันตแพทย์ ซึ่งค่าใช้จ่าย จะขึ้นอยู่กับค่าวัสดุรากเทียม และวัสดุในการปลูกกระดูก